

תביעות השתקה

לקוחות יקרים,

אנחנו מתכבדים להביא בפניכם עדכון בתחום תקשורת ולשון הרע, בנוגע לפסק דינו של בית המשפט העליון ברע"א 1954/24 וקנין נ' קיבוץ ניר דוד - אגודה שיתופית, אשר עסק באופן מקיף ותקדימי בתופעה של תביעות השתקה.

בתמצית, תביעות השתקה (המכונות בלעז: Strategic Lawsuits Against Public - SLAPP Participation) הן דפוס פעולה שבו גורמים בעלי כוח ומשאבים עושים שימוש בתביעות משפטיות על מנת להשתיק שיח ציבורי וביקורת המופנית כלפיהם. מטרתה של תביעת השתקה אינה תלויה בתוצאת ההליך ומוגשמת עם עצם הגשתה, שכן ההליך המשפטי עצמו משית עלויות כבדות על הנתבע ויוצר "אפקט מצנן".

ברקע ההליך, הוויכוח הציבורי בנוגע לזכות הגישה לנחל האסי אשר עובר בשטח קיבוץ ניר דוד. נתנאל וקנין הוא מנהל של קבוצת הפייסבוק "משחררים את האסי" בה חברים למעלה מ-20,000 אנשים. במסגרת הקבוצה פורסמו ביטויים חריפים ובוטים כלפי הקיבוץ ("כלבים בני כלבים"; "אין להם זכות קיום"; "רק לי הם מזכירים את הנאצים?"), ובכלל זה פרסומים של וקנין עצמו. על רקע הדברים, הקיבוץ הגיש תביעת לשון הרע כנגד וקנין, על סך 2,500,000 ש"ח, בגין 77 פרסומים דיבתיים שנטען כי וקנין אחראי להם.

לאחר הגשת התביעה, וקנין הגיש בקשה לסלק את התביעה על הסף בטענה שמדובר בתביעת השתקה. הבקשה נדחתה על ידי בית המשפט השלום בנצרת, ובקשת רשות ערעור נדחתה על ידי בית המשפט המחוזי בנצרת. משכך, הגיש וקנין בקשת רשות ערעור לבית המשפט העליון.

בפסק הדין, בית המשפט העליון (כב' השופט סולברג) דן לראשונה באופן מעמיק ומקיף בסוגיית תביעות השתקה בישראל, וקובע הלכה בנוגע למבחנים לזיהוי תביעות השתקה, ולמענה השיפוטי הראוי להן.

השופט סולברג, מפרט שישה מאפיינים עיקריים לסיווגה של תביעה כתביעת השתקה, אשר מסודרים בסדר חשיבות יורד (לא מדובר ברשימה ממצה): (1) פערי כוחות בין בעלי הדין; (2) עילת תביעה חסרת יסוד או גבולית; (3) סכום פיצוי מופרז ונטול בסיס; (4) ברירת נתבעים בעייתית ונטולת הצדקה; (5) תביעה המוגשת בגין אמירות שהושמעו במסגרת ויכוח ושיח בנושא אשר עשוי לעורר עניין ציבורי; (6) מכלול התנהלות התובע.

השופט סולברג מציין, כי על אף שבישראל לא נוצרו הסדרי Anti-SLAPP ייחודיים, קיימים שני פתרונות שיפוטיים אפשריים אשר מעוגנים בתקנות סדר הדין האזרחי, תשע"ט-2018:

הפתרון הראשון, **סילוק התביעה על הסף** בהתאם להוראת תקנה 42 לתקנות. "בדרך זו, ניתן יהיה, במישור ההליך הקונקרטי, למנוע מהנתבע הספציפי לשאת בנזקי ההליך; ובמעגלי השפעה רחבים יותר, ליטול את עוקצו של ה'אפקט המצנן' שמייצרות תביעות ההשתקה".

הפתרון השני, אשר רלוונטי במקרים שבהם קשה לקבוע כבר בתחילת ההליך האם מדובר בתביעת השתקה, הוא **הטלת הוצאות משפט בשיעור גבוה וחריג** שיעמדו בקורלציה לסכום התביעה ועשויות אף להיות בגובה סכום התביעה עצמו. בכך, לגישת סולברג, "תפחת דרמטית ה'אטרקטיביות' של תביעות ההשתקה, שכן הן תכלולנה סיכון של פניה נגד מגישן, והוצאתו מן ההליך כשידיו על ראשו".

לגופו של עניין נפסק, כי במקרה הנדון אין הצדקה לחרוג מן הכלל לפיו ערכאת הערעור אינה נוטה להתערב בהחלטות הערכאה הדיונית - והערעור נדחה.

יצוין, כי פסק הדין התקבל ברוב דעות (כב' השופטים סולברג ושטיין) נגד דעתו החולקת של ממלא מקום הנשיא, כב' השופט עמית, אשר סבר כי ההליך לא היה ראוי לשמש אכסניה לדיון נרחב בתופת תביעות ההשתקה, מן הטעם שעל פניו כלל לא מדובר בתביעה כזו ונראה כי מדובר בתביעה לגיטימית.

**מחלקת תקשורת ולשון הרע
פישר (FBC & Co.)**

למידע נוסף אנו עומדים לרשותכם בכל שאלה או הבהרה ונשמח לסייע ככל הנדרש.

עו"ד דורון קול מייל dkol@fbclawyers.com ובטלפון 03-6944249

.....
הכלול באגרת מידע זו הוא מידע כללי בלבד, הוא אינו חוות דעת משפטית או ייעוץ משפטי ואין להסתמך עליו. כל הזכויות שמורות לפישר (FBC & Co.) להירשם למייל זה או להסרה מרשימת התפוצה: news@fbclawyers.com